

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA v PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Právní vztahy, právní povinnosti a etické zásady chovatele koní

Teze k diplomové práci

Autor: Bc. Kateřina Jelínková

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Eva Kadlecová

© 2005

Úvod

Člověk domestikoval koně zhruba před 6 tisíci lety a tím ho učinil na sobě závislého. Na rozdíl od ostatních hospodářských zvířat si i po tak dlouhé době uchoval mnohé přirozené vlastnosti a proto vyžaduje odlišné zacházení. Veškerá činnost kolem koní je regulována mnoha pravidly, která jsou chovatelé povinni dodržovat. Tato pravidla vychází ze zákonných právních předpisů, z pravidel Asociace svazu chovatelů koní, České jezdecké federace a ostatních chovatelských sdružení, z řádů plemenných knih a z mezinárodních dohod, které Česká republika podepsala v rámci ochrany zvířat.

Cíl práce a metodika

Cílem této diplomové práce je seznámit začínající chovatele koní se základními pravidly, kterými se ve vztahu ke zvířatům a činnostmi s tím souvisejícími musí řídit, s možnostmi získání dotací a s etickými otázkami chovu koní. Stěžejní částí práce je zpracování právních povinností chovatele a důležitým bodem bude také uvedení základních možností, jak získat dotace v rámci chovu koní. V závěru práce se pokusím postihnout základní etické otázky chovu koní a stručně zmíním možnosti využití koní k hipoterapii. Hlavní metodou při zpracování práce bude analýza dokumentů, v tomto případě převážně zákonů, důvodových zpráv k zákonům a vyhlášek a dále použiji metody kvalitativního dotazování, při kterém využiji řízený rozhovor a interview s odborníky v chovu koní a veterinární oblasti

Organizace chovu v ČR

Chov koní v České republice zastřešuje Asociace svazů chovatelů koní ČR (ASCHK) se sídlem v Písku. Tato organizace propaguje chov koní, provádí shromažďování a vyhodnocování chovatelských výsledků a poradenskou činnost. V současné době je členem ASCHK přes dvacet svazů a asociací. Konkrétní podmínky v chovu koní určují jednotlivá uznaná chovatelská sdružení, která vedou plemenné knihy (PK) a stanovují šlechtitelský program. Základními pravidly, kterými se řídí chov jednotlivých plemen, jsou řády plemenných knih, v kterých jsou stanovena pravidla pro vedení plemenných knih. V řádu musí být uvedena forma vedení plemenné knihy, způsob členění PK, požadavky na zápis zvířat a jejich potomstva do jednotlivých oddílů plemenné knihy, způsob identifikace plemenných zvířat, podmínky pro vystavování dokladů o původu plemenných zvířat, orgány plemenné knihy, způsob financování a systém kontroly dodržování řádu plemenné knihy.

V rámci chovu koní lze čerpat prostředky z několika druhů dotací. Nejdůležitější je dotace na udržování a zlepšování genetického potenciálu zvířat a dále dotace na udržování a využívání genetických zdrojů. Ostatní dotace, které lze za předpokladu splnění podmínek čerpat, tvoří přímé platby SAPS, podpora méně příznivých oblastí a oblastí s ekologickými omezeními – LFA a agroenvironmentální opatření.

Právní povinnosti chovatele

Ochrana zvířat, respektive koní, je v současné době zahrnuta v mnoha právních předpisech, které lze rozdělit do dvou skupin, a to na přímou a nepřímou ochranu zvířat. Přímá ochrana koní zahrnuje právní předpisy, které zakazují a postihují vlastní týrání zvířat. Nejzákladnějším dokumentem přímé ochrany zvířat je zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů. Všechna pravidla ochrany vychází z preambule tohoto zákona, kde je uvedeno, *že zvířata jsou stejně jako člověk živými tvory, schopnými na různém stupni pociťovat bolest a utrpení, a zaslouhují si proto pozornost, péči a ochranu ze strany člověka.* Konkrétní minimální požadavky chovu koní specifikuje vyhláška č. 208/2004 Sb., která respektuje skutečnost, že koně si zachovali mnoho původních vlastností, zejména plachost a ostražitost, a proto je nutné k nim přistupovat opatrněji a s větším citem než k většině jiných velkých hospodářských zvířat.

Nepřímá ochrana zahrnuje právní předpisy, které upravují podmínky chovu, plemenitbu, zdraví zvířat a zacházení se zvířaty, tedy oblasti, které by mohly způsobit utrpení zvířat, poškodit jejich zdraví nebo narušit pohodu, aniž by se jednalo o týrání zvířat podle zákona na ochranu zvířat. Do nepřímé ochrany jsou zahrnuty i předpisy, které neochraňují koně v pravém slova smyslu, ale které se týkají činností spojených s koňmi. Příkladem je zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, lesní zákon č. 289/1995 Sb. a zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti. Obecné povinnosti, které musí chovatel koní dodržovat v rámci nepřímé ochrany jsou uvedeny v § 4 a § 5 veterinárního zákona č. 166/1999 Sb. Hlavní povinností chovatele je chovat zvířata způsobem, v prostředí a podmínkách, které vyžadují jejich biologické potřeby, fyziologické funkce a zdravotní stav a předcházet poškození jejich zdraví. Povinností je také sledovat zdravotní stav zvířat a v odůvodněných případech jim včas poskytnout první pomoc, eventuálně požádat o odbornou veterinární pomoc. Samozřejmostí je k napájení zvířat používat vodu, která neohrožuje zdravotní stav zvířat a ke krmení používat pouze zdravotně nezávadná krmiva.

Etika chovu

Etika chovu zvířat je velmi těsně spojena s etologií a welfare zvířat. Základy etologie položil Prof. Dr. Konrad Lorenz a jejím cílem je poznat a vysvětlit chování určitého druhu, ať zvířat nebo člověka. Poznatky etologie jsou nezbytné k tomu, aby bylo možné definovat a určit podmínky welfare jednotlivých druhů, což se překládá jako životní pohoda zvířat. Základem životní pohody zvířat je 5 svobod, a to svoboda od žízně, hladu a podvýživy, svoboda od nepohodlí, svoboda uskutečnit normální chování, svoboda od bolesti, zranění a nemoci a svoboda od strachu a úzkosti.

Koně určení pro terapeutické účely

Rehabilitace prostřednictvím koně se nazývá hipoterapie nebo hiporehabilitace. Hipoterapie je obecně vnímána jako širší pojem, který zahrnuje hipoterapii, léčebné pedagogicko – psychologické ježdění a sportovní ježdění pro handicapované. Hipoterapie je jedna z mála příležitostí pro děti svěřené do ústavní péče, kdy mohou opustit zdi ústavů, vyjet do přírody, změnit prostředí, komunikovat s jinými lidmi, získat nové vjemy a neopakovatelné zážitky. Lidé zabývající se hipoterapií uvádějí, že plemeno koně není důležité. Hlavními charakteristikami koně vhodného k hipoterapii musí být zdraví, ochota tvrdě pracovat, příjezdnost, klidná povaha, souměrnost jednotlivých partií, dobré osvalení a dokonalá mechanika pohybu, hlavně v kroku, což je při hipoterapii nejčastěji využívaný chod.

Závěr

Právní předpisy upravují všechny oblasti chovu koní zahrnující ochranu proti týrání, veterinární předpisy, podmínky přepravy a svodu, šlechtění, plemenitbu, evidenci, požadavky staveb, omezení jízdy po veřejných komunikacích a další. Nejobecnějším předpisem je zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, na který navazují všechny ostatní zákony a vyhlášky. Je nutné mít na paměti, že i v chovu koní platí rčení, že právo je minimum morálky. Pokud chceme koně chovat v podmínkách přibližujícím se jejich přirozeným potřebám, musíme dodržovat 5 základních svobod, které byly definovány v rámci welfare zvířat a které zajišťují jejich životní pohodu.